

12.

Wartości przekazywane przez świat filmu i fotografii

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Postawa twórcza

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętny i uważny odbiór filmów i obrazów

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Historia kina i wielość gatunków twórczości filmowej.
- Sposoby realizacji i ukazywania wartości artystycznej obrazu.
- Wpływ obrazu filmowego na kształtowanie się mojej osobowości.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Rzeczywistość filmowa jest wytworem wyobraźni ludzkiej i owocem ludzkiego talentu.
- Jednym ze sposobów poznawania świata i ludzi jest patrzenie.
- Obraz filmowy i działalność twórcza filmowa niosą wielkie wartości, ale także duże zagrożenia.

Zasady

- Oceniam odbierany i tworzony obraz pod względem moralnym.
- Używając kamery (aparatu fotograficznego), jestem odpowiedzialny za to, co przekazuję drugiemu człowiekowi.
- Szukam piękna człowieka i piękna natury w przekazie filmowym, w fotografii.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Należy dyskutować o rzeczywistości filmowej z zachowaniem dystansu moralnego i oceny wartości artystycznych.
- Obrazy utrwalone za pomocą kamery i aparatu fotograficznego pomagają zachować pamięć o przeżytych, istotnych momentach z życia rodziny, małej społeczności (domowa wideoteka, albumy ze zdjęciami).
- Należy popierać zainteresowania i działalność fotograficzną i filmową dziecka.

Zasady

- Razem z dziećmi utrwalamy historię rodziny za pomocą obrazu filmowego i zdjęciowego.
- Zależy mi na tym, by moje dziecko rozwijało się, korzystając z możliwości technicznych obrazu filmowego, zdjęciowego.
- Uczulam dziecko na to, że oglądany film nie może spełniać jedynie funkcji rozrywkowej.
- Dbam o to, aby w domu było wiele zdjęć rodzinnych i pamiątek. Ukazują one historię rozwoju rodziny i wpływają na integrację pomiędzy pokoleniami.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Techniczne możliwości tworzenia i przekazu obrazu (aparat fotograficzny, kamera wideo) są narzędziem wychowawczym i formacyjnym.
- Tworzenie obrazu kształtuje właściwe jego zrozumienie.
- Przedszkole powinno mieć dostęp sprzętu rejestrującego obraz, do wykorzystywania w celach dydaktycznych.

Zasady

- Organizuję konkursy fotograficzne i filmowe.
- Wspólnie z wychowankami oceniam materiał filmowy małych form.
- Wspólnie z wychowankami oglądam popularne filmy kinowe i rozmawiam z nimi o ich walorach moralnych, artystycznych i technicznych.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Chętne dzieci tworzą materiał wideo o swojej grupie, o przedszkolu lub o jakimś wydarzeniu. W realizacji filmu biorą udział dzieci, nauczyciele oraz rodzice. Po wspólnym obejrzeniu dokonujemy oceny dzieła, analizujemy jego wartości artystyczne i moralne.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Obraz filmowy, zdjęcie jest środkiem do umacniania kontaktów, związków międzyosobowych¹. Tworzenie obrazu pomaga w rozumieniu relacji międzyludzkich. Własna inicjatywa kulturalna uwrażliwia na drugiego człowieka. Twórczość filmowa mówi o pięknie życia, jego wartościach, podkreśla walory otaczającego nas świata².

¹ „Wszelkimi sposobami należy wspierać i zabezpieczać produkcję oraz rozpowszechnianie filmów, zwłaszcza przeznaczonych dla młodzieży, które służą godziwej rozrywce, rozwojowi kulturalnemu i artystycznemu. Dokonuje się to przez wspieranie i zespalandanie wysiłków i inicjatyw szanowanych twórców i dystrybutorów, przez wyróżnianie nagrodami filmów, które według opinii krytyków są godne pochwały, oraz przez popieranie i zrzeczanie kin prowadzonych przez katolickich i uczciwych przedsiębiorców”. DSP 14.

² „Bóg tak pomyślał świat, że w ogromnej mierze dał nam możliwość prowadzenia dalszego ciągu swego dzieła stworzenia do tej miary doskonałości, którą sobie zamierzył. Chociaż dzieła Boże same w sobie są doskonałe, by jednak mogły być odpowiednio użyte, należy je przygotować do właściwego przeznaczenia. I tutaj jest miejsce dla udziału człowieka w dalszym kształtowaniu dzieła Bożego”. S. Wyszyński, *Duch pracy ludzkiej...*, dz. cyt., s. 56-57.

1.10. ZAGROŻENIA

Tworzony obraz nie ma wartości artystycznych, historycznych, nie przekazuje treści moralnych. Nie wykorzystuje się nowych środków wyrazu do przedstawiania rzeczywistości, pokazywania piękna i dobra otaczającego nas świata. Nie zostaje zarejestrowana historia rodziny i historia własnego życia. Obraz jest tylko odbierany, a nie współtworzony. Nadmiar odbieranych obrazów zakłóca ich prawidłową percepcję.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Często nie zdajemy sobie sprawy, że kontakt dziecka z filmem może przynosić efekty terapeutyczne. Najmłodsi nie potrafią mówić o swoich kłopotach i trudnych sytuacjach, choćby dlatego, że nie przyswoili jeszcze pojęć, słów związanych z opisem emocji (lub tych emocji nie potrafią zidentyfikować). To, co naturalne, często uznają za wstydlive. Mają też nieco pierwotne poczucie uczciwości i sprawiedliwości. Czują się winne lub nie mogą znaleźć winnego, obwiniają siebie, choć naprawdę są „Bogu ducha winne”. Kumulowanie w sobie problemów może prowadzić do depresji, frustracji, wykształcenia osobowości lękowej, stać się przyczyną nerwic i innych chorób, które mogą nie tylko zniszczyć ich dzieciństwo, ale też odcisnąć piętno na ich dorosłym życiu.

Film jest w tym przypadku medium ułatwiającym porozumienie z najmłodszymi. Sposobem na oswojenie lęków, których przyczyn należałoby szukać w strachu przed wykluczeniem z grupy rówieśniczej lub odrzuceniem przez najbliższych – rodziców i opiekunów. Pozwala po obejrzeniu na neutralną rozmowę o traumach, zachowaniach, lękach, uczuciach i przeczuciach. Uświadamia, nie angażując bezpośrednio przy tym samych zainteresowanych, dzieci.

Jedną z wartości terapeutycznych filmów, zasługującą na szczególną uwagę, jest budowanie poczucia własnej wartości dziecka. To dzięki niemu ma ono łatwiejszy start do edukacji formalnej i do dorosłego życia. Warto uświadamiać mu, że jego osobisty pogląd lub interpretacja jakiegoś zjawiska jest cenna. Ma to znaczenie szczególnie dziś, gdy kultura uległa swoistej demokratyzacji, a alternatywne odczytanie tekstu bywa ważniejsze od sformalizowanej analizy. Film jest najlepszym materiałem do podjęcia tego typu pracy. Umożliwia swobodną interpretację, a przede wszystkim daje możliwość nieskrępowanej wypowiedzi. Dostarcza też szerokiego zakresu tematycznego, umożliwiając taki wybór treści, aby był spójny z zainteresowaniami dziecka.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Zanim pójdziemy z dziećmi do kina, i zacniemy poznawać tajniki sztuki filmowej, warto także porozmawiać z nimi o zasadach obowiązujących w kinie. W książce „Rycerzem być...” w rozdziale „Kino” mamy przedstawioną typową sytuację, w której mama z dziećmi planuje wyjście na film.

W piątek po szkole mama zaproponowała:

- Chodźmy jutro do kina. Możemy zabrać ze sobą Gracjana i Polę.
- Hura! – ucieszył się Marcel. – Obejrzymy film o rycerzach! Rach-ciach!
- Wołałabym nie. – Mama pogłaskała się po wystającym brzuchu. – Od kiedy noszę Krysię, źle na mnie działają historie, w których jest jakieś rach-ciach. Zresztą nie wiemy przecież, co grają. Sprawdźmy repertuar, zanim podejmiemy decyzję.

Okazało się, że mają do wyboru film o trollach, o wampirach lub o kosmitach. Mama powiedziała, że zgadza się na wszystko poza wampirami. Po przeczytaniu paru recenzji wybrali trolle. Teraz pozostawało zamówić tylko bilety i czekać na sobotę. (...)

- Rycerz w kinie nie pluje popcornem.
- Nie rozmawia głośno z sąsiadami.
- Nie wysyła sms-ów.
- Nie gra na telefonie podczas seansu.
- Sprząta po sobie.
- Nie wydaje okrzyków bojowych, gdy zobaczy innych rycerzy na ekranie.
- Pamięta, że w kinie nie jest sam.

Z. Stanecka, Kino,
w: *tejże, Rycerzem być. Jak ubrać się i zachować w różnych sytuacjach*, Warszawa 2016,
s. 40, 44.

Na podstawie historii opowiedzianej w niniejszej książeczce, możemy porozmawiać z dziećmi o właściwych i niewłaściwych postawach, które prezentują bohaterowie podczas wizyty w kinie. Możemy nawiązać do naszych własnych doświadczeń, umówić się, że przy następnym wyjściu do kina będziemy zwracać uwagę na obowiązujący tam *savoir vivre*.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Wartości ludzkie i chrześcijańskie, zasługujące na uwagę i pochwałę, można znaleźć nie tylko w filmach odwołujących się bezpośrednio do tradycji chrześcijańskiej, ale także powstających w innych kręgach kulturowych i religijnych, co potwierdza znaczenie kina jako przestrzeni wymiany kulturowej, która zachęca do otwarcia się i do refleksji nad rzeczywistościami obcymi naszej formacji i mentalności. W tym sensie kino pozwala zmniejszać odległości i zyskuje ową szczególną godność właściwą kulturze, która „jest specyficznym sposobem istnienia i życia człowieka i tworzy zespół powiązań pomiędzy osobami żyjącymi wewnątrz każdej wspólnoty, określając międzyludzki i społeczny charakter bytu człowieka”.

ŚDŚSP (1995).

Tym, co dzisiaj rządzi, nie jest człowiek, ale pieniądz, to pieniądz, pieniądze rządzą. A Bóg, nasz Ojciec, powierzył zadanie doglądania ziemi nie pieniądзом, ale nam: mężczyznom i kobietom, do nas należy to zadanie! Tymczasem mężczyźni i kobiety są poświęceni w imię bożków zysku i konsumpcji: „jest to kultura odrzucenia”. Kiedy psuje się komputer, robi to tragedię, ale ubóstwo, potrzeby, dramaty tak wielu osób stają się czymś normalnym. Jeśli w zimową noc tutaj w pobliżu, np. przy ulicy Ottaviano,

Franciszek, Audiencja generalna, 5.06.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Kraków 2013, s. 78.

umiera człowiek, nie budzi to zainteresowania. Jeśli w tyłu częściach świata są dzieci, które nie mają co jeść, nie budzi to zainteresowania, wydaje się, że to rzecz normalna. Tak nie może być! A jednak takie rzeczy stają się czymś normalnym: to, że ludzie bezdomni umierają z zimna na ulicy, nie budzi zainteresowania. Natomiast spadek notowań o 10 punktów na giełdach w kilku miastach jest tragedią. Człowiek, który umiera, nie budzi zainteresowania, ale jeśli notowania giełdowe wykazują spadek o 10 punktów, to jest tragedia! W ten sposób osoby są odrzucane, jakby były odpadami.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Gdy patrzę na Twe niebo, dzieło Twych palców, księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził: czym jest człowiek, że o nim pamiętasz, i czym – syn człowieczy, że się nim zajmujesz? Uczyniłeś go niewiele mniejszym od istot niebieskich, chwałą i czcią go uwieńczyłeś. (...) Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich; złożyłeś wszystko pod jego stopy (Ps 8,4-5.7).

A dobroć Pana Boga naszego niech będzie nad nami! I wspieraj pracę rąk naszych, wspieraj dzieło rąk naszych! (Ps 90,17).

To bowiem, co o Bogu można poznać, jawne jest wśród nich, gdyż Bóg im to ujawnił. Albowiem od stworzenia świata niewidzialne Jego przymioty – wiekuista Jego potęga oraz bóstwo – stają się widzialne dla umysłu przez Jego dzieła, tak że nie mogą się wymówić od winy (Rz 1,19-20).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

We współczesnym społeczeństwie środki społecznego przekazu odgrywają wyjątkowo ważną rolę w informowaniu, rozwoju kultury i kształceniu. Rola ta wzrasta w związku z postępowaniem technicznym, bogactwem i różnorodnością przekazywanych wiadomości, wpływem wywieranym na opinię publiczną (KKK 2493).

Por. KKK 2494; 2495; 2500; 2501; 2513.

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERATURY

- Cook N., *Film i TV. 100 pytań i odpowiedzi*, wyd. WDW, Warszawa [1996].
 Kimpton D., *Efektowne efekty specjalne*, wyd. Egmont, Warszawa 2004.
 Stanecka Z., *Rycerzem być. Jak ubrać się i zachować w różnych sytuacjach*, wyd. Egmont, Warszawa 2016.
 Wasilewski J., *Krowa w kinie i inne wiersze dla dzieci*, wyd. Sukurs, Warszawa 2010.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Bazin A., *Film i rzeczywistość*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1963.
 Depta H., *Kultura filmowa – wychowanie filmowe*, wyd. WSiP, Warszawa 1979.
 Franciszek, Audiencja generalna, 5.06.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, wyd. WAM, Kraków 2013, s. 78.
 Jan Paweł II, *Kino nośnikiem kultury i wartości*. Orędzie na XXIX ŚDŚSP, 6.01.1995, w: tegoż, *Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej. 1967-2002*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2002, s. 201-205.

- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Łużyńska-Dorobowa J., *Spółczesność, kultura, film*, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, Warszawa 1980.
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Etyka a Internet*, Watykan, 22.02.2002, „Opoka.org.pl”, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/rady_pontyfikalne/r_komunik_spol/internet_etyka_22022002.html [dostęp: 19.06.2020].
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Etyka w środkach przekazu*, Watykan, 4.06.2000, „Opoka.org.pl”, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/rady_pontyfikalne/r_komunik_spol/etyka-20000604.html [dostęp: 19.06.2020].
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Kościół a Internet*, Watykan, 22.02.2002, „Opoka.org.pl”, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/rady_pontyfikalne/r_komunik_spol/kosciol_internet_22022002.html [dostęp: 19.06.2020].
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Prasa, radio, telewizja, film w nauczaniu Kościoła. Antologia tekstów źródłowych*, wybór i oprac. K. Klauza, wyd. Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy, Warszawa 1992.
- Reroń T., *Media na usługach moralności chrześcijańskiej*, wyd. PWT, Wrocław 2002.
- Sobór Watykański II, Dekret o środkach społecznego przekazu *Inter mirifica*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 87-95.
- Trzynadłowski J., *Sztuka słowa i obrazu*, wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1982.
- Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020.

4.3. FILMOGRAFIA

- Pat i Mat. Kamera*, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=Nbq6PhFnP4w> [dostęp: 19.10.2019].